MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖ Asian tunnus: HE 89/2018 vp

Tieto- ja tutkimusyksikkö

Ylijohtaja Pentti Lähteenoja

Hallitussihteeri Timo-Ville Nieminen

12.9.2018

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunnalle

**Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Maanmittauslaitoksesta**

## 1. Esityksen tavoite ja pääasiallinen sisältö

Esityksessä ehdotetaan nykyinen Maanmittauslaitoksesta annettu laki kumottavaksi ja annettavaksi uusi laki. Ehdotettava uusi laki sisältää tarkistuksia Maanmittauslaitoksen toimialaan, tehtäviin, organisaatioon ja muuhun toimintaan liittyvään lakitasoiseen sääntelyyn. Uudistuksessa Maanmittauslaitoksen lakisääteisten tehtävien sisältö säilyisi ennallaan lukuun ottamatta Elintarviketurvallisuusvirastosta ja Maaseutuvirastosta erillisellä lailla (371/2018) perustettavana olevaan uuteen virastoon Maanmittauslaitoksesta siirrettäviä tietohallintotehtäviä.

Esityksen tavoitteena on Maanmittauslaitosta koskevan sääntelyn yksinkertaistaminen. Yleisesti muutoksella edistettäisiin maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalaan kuuluvan Maanmittauslaitoksen toiminnan sekä tehtävien hoidon toiminnallista tehokkuutta. Tavoitteena on keventää lailla säädettyä hallinnon rakennetta siten, että Maanmittauslaitoksesta muodostuisi toiminnallisesti ja vastuunjaon kannalta nykyistä selkeämpi kokonaisuus ja sen toiminta olisi yhteiskunnallisesti nykyistä vaikuttavampaa ja kustannustehokkaampaa. Tavoitteena on myös edistää maanmittauksen sekä paikkatiedon ja sen toimijoiden näkökulman ottamista yhä vahvemmin viranomaistyön lähtökohdaksi, vahvistaa toimialan digitalisaation edellytyksiä sekä uutta teknologiaa kehittäen helpottaa toimintatapojen uudistamista ja toimintakulttuurin kehittämistä.

Maanmittauslaitosta koskevasta yksityiskohtaisesta laintasoisesta sääntelystä ehdotetaan siirryttäväksi nykyistä yleisluontoisempaan sääntelyyn. Tavoitteena on luoda virastorakenne, jonka avulla pystyttäisiin turvaamaan laissa määritettyjen maanmittaustehtävien ja paikkatietokeskuksen tehtävien vaatimusten mukainen, laadukas ja keskeytyksetön hoito. Samalla on varmistettava korkealaatuisen tieteellisen tutkimuksen jatkuminen. Muun muassa Maanmittauslaitoksen palvelupisteverkosta ei jatkossa säädettäisi maa- ja metsätalousministeriön asetuksella, vaan asian ratkaiseminen siirrettäisiin Maanmittauslaitoksen toimivan johdon toimivaltaan. Lisäksi voimassaolevan Maanmittauslaitoksesta annetun lain 2 §:ään sisältyvä hyvin yksityiskohtainen tehtävien luettelo esitetään siirrettäväksi valtioneuvoston asetukseen.

Kevyempi sääntelymalli tekisi organisaatiorakenteen tarkistamisesta tai laajemmasta muuttamisesta jatkossa nykyistä joustavampaa. Hallitusohjelman mukaisen lainsäädännön yleisen keventämisen ohella merkittävä peruste siirtää asiakaspalvelua koskevaa yksityiskohtaisempaa sääntelyä lakitasolta Maanmittauslaitoksessa päätettäväksi on Maanmittauslaitoksen ylimpään johtoon kohdentuva tulosvastuu. Siirto takaisi vastuulliselle johdolle nykyistä paremmat edellytykset toteuttaa tehtyjä linjauksia. Näin sääntelyn keventämisen ja säädöstason tarkistamisen avulla voitaisiin myös vahvistaa Maanmittauslaitoksen ylimmän johdon tulosvastuun toteutumista.

Valtion yksikköjen ja toimintojen sijoittamista koskevasta toimivallasta annetun lain (362/2002) 3 §:n mukaan ministeriö päättää hallinnonalansa viraston keskitetysti hoidettavien toimintojen sijaintipaikasta sekä pääkaupunkiseudun ulkopuolella sijaitsevien toimintojen lakkauttamisesta tai supistamisesta. Ministeriö voi pidättää itsellään päätösvallan alueellisten ja paikallisten valtion yksikköjen ja toimintojen lakkauttamista tai supistamista koskevissa tapauksissa, jotka ministeriö katsoo merkittäviksi. Ministeriön pitää ilmoittaa alueellistamisen koordinaatioryhmälle hallinnonalansa viraston merkittävästä uudelleenorganisoinnista. Alueellistamisen koordinaatioryhmä päättää sijoittamisselvityksen ja supistamis- tai lakkauttamissuunnitelman tekemättä jättämistä koskevan esityksen hyväksymisestä ja antaa lausunnon sijoittamisselvitykseen valittavista sijoituspaikkavaihtoehdoista. Valtiovarainministeriö on kutsunut Timo Reinan ja Anna-Kaisa Ikosen selvityshenkilöiksi selvittämään alueellistamispolitiikan ja -periaatteiden uudistamista. Selvityshenkilöiden toimikausi on 1.8.2018 – 31.1.2019.

Lainmuutoksen tarkoituksena on lisäksi ottaa huomioon lainsäädännössä edellä mainitusta Ruokaviraston perustamisesta aiheutuvat muutokset Maanmittauslaitoksesta annettuun lakiin.

## 2. Esityksen vaikutukset

Ehdotettu laki mahdollistaa maanmittaustoimitusten ja kirjaamisasioiden tuottavuuden tehostamisen myös jatkossa ja edistää myös alueellisten palvelutasoerojen pienentämistä. Laista ei aiheudu välittömiä lisäkustannuksia Maanmittauslaitokselle eikä sen asiakkaille tai sidosryhmille.

Maanmittauslaitoksen julkisoikeudelliset suoritteet hinnoitellaan valtion maksuperustelain (150/1992) omakustannusarvoperiaatteen mukaisesti omakustannushintaan. Kun Maanmittauslaitoksen toiminta tehostuu, palvelua tai tuotetta kohden käytetty työaika vähenee, jolloin saatavat hyödyt kohdistuvat, mahdollisesti alempina maksuina, kansalaisille ja muille asiakkaille. Toiminnan tehostumisen kautta on mahdollista saada tuottavuussäästöjä.

Elintarviketurvallisuusviraston ja Maaseutuviraston yhdistämisestä mahdollisesti Maanmittauslaitokselle aiheutuvat taloudelliset vaikutukset seuraavat käytännössä uuden viraston perustamista koskevasta lainsäädännöstä. Eräitä sopimuksia, jotka koskevat sekä Maanmittauslaitosta että sieltä pois siirrettäväksi esitettäviä toimintoja, on mahdollisesti neuvoteltava uudelleen tai muutoin tarkistettava. Organisaation kehittämisestä, hallinnollisten tietojärjestelmien ja ohjelmistojen yhdistämisestä sekä yhteisten palveluprosessien kehittämisestä tai palkkausjärjestelmien yhteensovittamisesta ei seuraa kustannusvaikutuksia Maanmittauslaitokselle.

### Esityksen valmistelu

Lakiehdotus on valmisteltu maa- ja metsätalousministeriössä Maanmittauslaitoksessa tehdyn aloitemuistion pohjalta.

Hallituksen esitysluonnoksesta on pyydetty lausuntoa seuraavilta tahoilta: valtiovarainministeriö, oikeusministeriö, Maanmittauslaitos, Maaseutuvirasto, Elintarviketurvallisuusvirasto, tietosuojavaltuutetun toimisto

## 3. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2019.